

"... door Hem en met Hem en in Hem ..."

Te be-leven

Inleiding

Dit artikel is een wat meer handzame en directe, maar ook hardere benadering van de viering van de Eucharistie dan het artikel "Cruciaal: over de beleving van de Eucharistie", dat meer voor vaklui is bedoeld. De inhoud is minder dan die van dat eerste artikel. De verantwoording van wat hier ter sprake komt staat daarin, naast de andere elementen.

De drijfveer hiervoor is zorg om de leegloop van de kerk terwijl de Eucharistie toch de kern van katholiek zijn bevat. De kernvraag is: "Waarom lopen de kerken leeg?" Antwoord: "Omdat er niets te be-leven valt." Be-leven in de geest van be-ademen, leven inblazen. De gelovige doet niet, niet typisch eucharistisch. De uitvoering is nog altijd zo dat de priester doet, het heilig Misoffer opdraagt, in plaats van dat de actuele Gemeenschap, Het Lichaam van Christus, heilig priesterschap haar sacrament viert 'door Hem en met Hem en in Hem'. De "actieve deelname van de gelovigen" (Vat II) is eigenlijk nul als het op het wezenlijke aankomt. Ze is veel meer receptief dan actief. Dat zal zo historisch wel gegroeid zijn maar nu dient het niet meer. Daarom zoek ik de weg terug naar de oorspronkelijke uitvoering, waarbij de gemeenschap veel meer aanwezig en bezig was dan wij nu.

Het is ondoenlijk om hier de Eucharistie te bespreken; zie daarvoor het artikel "Cruciaal" of het "Boek over Geloof". De kennis ervan is onontbeerlijk om te begrijpen waar het om gaat. Heel kort gezegd komt het ritueel er op neer dat we doen wat Jezus deed nl. doen en zeggen: het brood/kelk 'nemen' d.w.z. een beetje heffen, aanbieden en tegelijk de zegenbede om het voedsel / de zegen-dank-smeekebede om voedsel-samenleving-toekomst uitspreken naar de Vader en daarna het eten/drinken – de Joodse maaltijdrite. Het zichtbare van een sacrament is de rite met het symbool, hier: het heffen van het brood/kelk, plus de duidende woorden, hier: "Door Hem en met Hem en in Hem zij u dank gebracht God, almachtige Vader in de Eenheid van de H.Geest nu en altijd".

Voor de zekerheid zij vermeld dat de functie van de priester als be-Ambte blijft; ze is onmisbaar. Eerst hetgeen stoort en dan hetgeen nodig is – volgens mij.

Wat stoort

- het zondegezeur. Dat klinkt nogal duidelijk maar als een drievoudig 'door mijn schuld', ook nog de allergrootste, gemeend is, zou je dan niet eerst gaan biechten? De kerkleiding is sterk (geweest) in het aanpraten van schuld maar vruchtbaar is het niet. Het stoot af. In hetzelfde vlak ligt het 'Heer, ik ben niet waardig'. Dat klopt niet bij de Communie. De honderdman wilde Jezus uitnodigen maar dat kon niet. Nu nodigt Jezus uit, ons, de zijnen, "Neemt en eet", en dan past wat bij Zacheüs speelde: Zacheüs, gauw, want ik wou graag. Die zeurde niet over onwaardigheid maar was verrast blij. Wij zijn het waard.

Zo ook het 'Lam Gods'. Waarom? Het zal best wel in de geschiedenis zijn gegroeid maar de vraag is of het nu hier functioneert met 'de zonde van de wereld'. De inleiding naar de Communie ligt in het Eucharistisch Gebed niet in een toevoegsel.

- het afdraaien van een programma. Ook dat klinkt nogal duidelijk maar na het Kyrie volgt automatisch het Gloria en dan vanzelf het openingsgebed. Na de preek moet meteen het geloof worden opgezegd en na het lied tijdens de collecte kunnen we zomaar bidden voor wat we niet hebben gedaan.

- de voordracht is zo belangrijk. Een mooi gedicht goed voorgedragen en een goed lied mooi gezongen inspireren omdat de kunst het Verhevene in ons oproept; zo blokkeert andersom een lezing die wordt opgelezen – zelfs als de accenten al goed worden gelegd – en een voorbede die niet wordt gebeden, ook nog gevolgd door het commando "Laat ons bidden", vaak met de regieaanwijzing 'zingend', en dan een preek met een toon alsof de predikant voor een kleuterklas staat en ook nog zo het Eucharistisch Gebed behandelt. Woordkunst is niet vereist maar een beetje oefenen en kritisch luisteren doen al veel.

- niet ter zake invoegen: bij de voorbede voor een overledene de mededeling over de uitvaart en dergelijke, een tussenzang die niets heeft met de lezingen en een lied tijdens de collecte dat overstemt wat op het altaar gebeurt ook al omdat het inhoudelijk daarmee niets te maken heeft.

- de overdreven aandacht voor de consecratiewoorden – in de vroege tijd was er geen instellingsverhaal in de viering ! – en het hemel hoog heffen van de hostie/kelk, liefst nog met een laddertje. Dat klinkt nog

duidelijker maar daar zit het hem echt niet in. Ook niet in belgerinkel – goede wijn behoeft geen krans. Men denkt dat 'het' dan is gebeurd. 'Het' begint pas te gebeuren met de slotdoxologie.

- de afstand tussen het Eucharistisch Gebed en de Communie. De Communie is gebaseerd op, een vervolg van dat Gebed, dat eigenlijk de dank-actie bevat, en alles wat er tussen zit stoort verstoort de spanning, de beweging naar eenwording.

- een ijverig zangkoor, wierookoverdaad en plechtstatigheid over de rug van Jezus Christus. Die dienen niet.

Wat nodig is

- zodra de voorganger achter de ambo staat, vraagt hij om stilte opdat ieder persoonlijk bidt dat de H.Geest ons één maakt opdat Hij in ons midden kan zijn. Mij lijkt dit de eerste legitimatie van het Kerk zijn. De priester legitimeert de aanwezige gemeenschap al als zodanig maar dat moet dan wel in de gemeenschap doordringen. Zijn eerste taak is gemeenschapsbesef oproepen dat hij nog eens doet als hij het Votum formuleert "... en de Gemeenschap van de H.Geest zij met ons allen". Natuurlijk kan hij vanuit zijn ambt zeggen: "... met u allen", maar dit steunt het 'wij-gevoel' van de Christen.

- dan meteen het drempelgebed, 'Heer, ontferm U': doe niet ferm maar help ons nu wij met het Heilige bezig gaan; wij kunnen niet Uw Tempel binnengaan zonder Uw Hulp. Al of niet gevolgd door positieve verzen van psalm 85, die toch wel wat beter klinken en meer inspireren dan een driewerf 'door mijn schuld' en zondebelijdenissen. Met zo'n gevoel ga je toch niet naar de Eucharistieviering?

- dan een kort inleidend woord (geen eerste preek) over de viering, reden waarom we – indien passend – met een lofzang vervolgen. Zo worde het automatisme van kyrie – gloria doorbroken.

- het openingsgebed te beginnen met een dik ogenblik van stilte opdat ieder kan gaan naar de schuilhoeken van het hart om te zien of daar een gebed ligt dat we Hem willen aanbieden. Wedden dat het 'wij' functioneert?

- de lezingen hooguit met één zin inleiden; liever niet, laat de tekst maar spreken.

- de aangegeven tussenzang minstens bidden, afwisselend – als ze niet afwisselend wordt gezongen.

- in de preek/overweging één centraal thema kiezen, dat in de eerste lezing, de tussenzang en het evangelie rond zingt, en daarover spreken. Op het einde een gedachte aanreiken waarover men een paar minuten in stilte kan nadenken opdat de preek beklijft, er een eigen 'actie' kan zijn.

- de voorbeden bidden, niet oplezen, en na iedere bede vijf seconden stilte vòòr het verzoek om te bidden, opdat de inhoud kan doordringen.

- desgewenst, een zangkoor dat zich bewust is van liturgie, de Gemeenschap steunt bij haar be-leven ervan.

- Voor deelname aan, aandeel krijgen in de Eucharistie is qua ceremonie nodig:

* beginnen met de vredeswens, de instelling die nodig is voordat we ons offer gaan aanbieden.

* een echte offergang waarin ieder zijn persoonlijke deel inbrengt en dat zegt, bv. door in een gebed zijn/haar aanbod te noemen terwijl hij/zij zijn/haar hostie op een schaal legt. (Bij de collecte geef je van wat je hebt; bij de Eucharistie geef je (van) wat je bent). Die schaal wordt dan onder een echt offerande-gebed-/zang naar voren gebracht en de priester aangeboden. Deze verbindt dat met zijn offer ("ons offer" mag ook) en als zijnde be-Ambt maakt hij het tot Kerk-aanbod, aanzet tot de Eucharistie, waarin Jezus zijn aanbod aan het onze verbindt, hetgeen in de slotdoxologie aan de Vader wordt aangeboden.

* allen bidden staande de prefatie als aandeel in het zegengebed en sluiten het Eucharistisch Gebed – de dank-actie – staande af, onderstrepen het, door met heffende handen (rite) samen met de priester, die de hostie en de kelk heft, de slotdoxologie te zeggen als de duidende woorden van het sacrament van de Kerk, die in de actueel vierende Gemeenschap aanwezig en bezig is "door Hem en met Hem en in Hem".

* meteen daarna volgt de Communie als invulling van Jezus' uitnodiging "Neemt en eet". Nu is de Eucharistie compleet 'uitgevoerd'. Wij zijn niet alleen tabernakel.

* na de Communie zij er stilte en als een afsluiting van het Eucharistieritueel bidden we daarna samen met Hem, die in ons is, gebed dat hij ons heeft geleerd.

Ik hoop dat het duidelijk is dat het niet gaat om regeltjes maar om een uitvoering die past bij de inhoud, haar dient; het raakt het wezen van ons katholiek zijn. Moge we best de tijd voor nemen, ons de rust gunnen.

Meer in "Cruciaal: de beleving van de Eucharistie"; zie de site Over Geloof.